

Nederlandse en Belgische strips

Deel 2.: Volwassenenstrips

Volwassenenstrip- een term van uitgevers en striprecensenten om het betere stripverhaal aan te duiden. Het gaat dan duidelijk niet om erotische of pornografische strips, die ook goed kunnen zijn, maar om strips waarvan het onderwerp te moeilijk is voor kinderen of niet geoefende striplezers.

Hitweek, door Thé Tjong-Khing, 1968

SITUATIE IN DE LITERATUUR

- jaren '50: *stille revolutie*
- poëzie: de Vijftigers: Lucebert, Gerrit Kouwenaar, Paul Rodenko, Jan Hanlo, Simon Vinkenoog...
- romans: Gerard van den Reve, Anna Blaman, Willem Frederik Hermans, Remco Campert en Hugo Claus

Blote kont der kunst

- wending van literatuur naar het concrete, het dagelijkse
- *engagement*: Lucebert in zijn *Minnebrief aan onze gemartelde bruid Indonesia* van 1948
- lichamelijkheid: Gerard van den Reve's *De avonden*

- jaren '60: *vorm & functie*-bepaling van de literatuur (tot 1975: *ego-literatuur*)
- versterking van *engagement*

„[...] waren er rond 1970 tal van schrijvers die in hun werk politieke en sociale thema's behandelden of hun proza en poëzie daadwerkelijk in dienst stelden van politiek. Het zijn dezelfde thema's die ook in de brede protestbeweging centraal staan: democratisering, vrije meningsuiting, armoede en uitbuiging van de derde wereld, antikapitalisme, antimilitarisme, de oorlog in Vietnam, De Russische inval in Praag. [...]“

- *politiek non-fictiewerk*
- van lichamelijkheid naar expliciete erotiek en zelfs sadisme (Jan Cremer's *Ik Jan Cremer*)

SITUATIE IN DE STRIP

- Amerikaanse *underground* (1966-1967) comix:
Robert Crumb en Gilbert Shelton

„Reactie op censuur door de Comics Code Authority. Honderden bekende en minder bekende Amerikaanse comics provoceeden de publieke opinie met stellingname tegen de Vietnam-oorlog en kapitalisme en voor vrije seks en illegaal druggebruik. Dit soort thema's inspireerde ook veel Nederlandse auteurs.“

US Underground comics

The Adventures of Jesus, Fred
"Foolbert Stutgeon" Stack, 1969

Tommy the Toilet, Robert Crumb

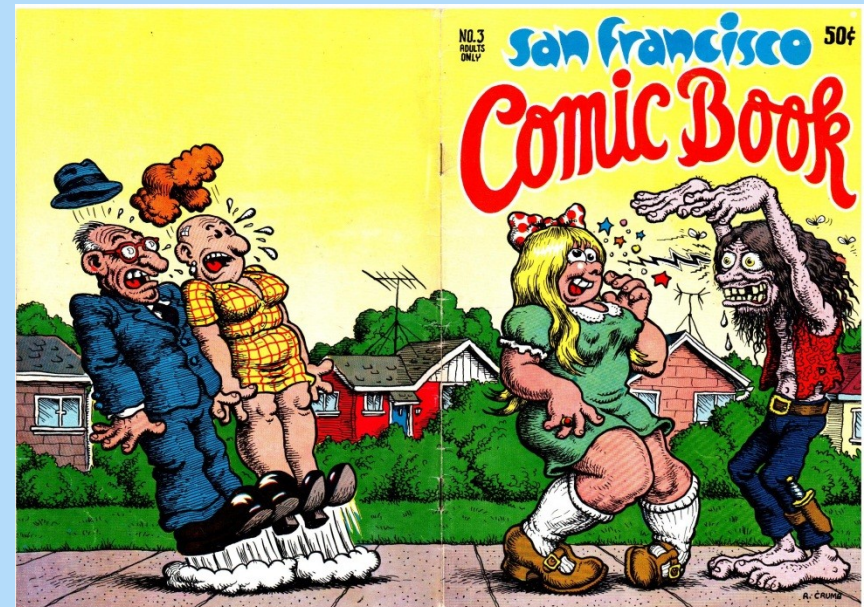

Freak Brothers, Gilbert Shelton

cover van San Francisco Comic Book (Robert Crumb)

Ontwikkeling in Lage Landen

- *nationale intimiteit & small press*
- inspiratie- maatschappijkritische bewegingen:
PROVO, Kabouter, hippies
- samenwerking van Nederlandse en Belgische auteurs
- visueel: rauwe tekenstijl & *pop-art*

Maatschappijkritische beweging in strips

- de kritiek op de verzuilingsmaatschappij
- pro-Amerikaanse politiek
- milieu
- oorlog in Vietnam
- De strijd tussen kapitalisme en communisme

KRANTENSTRIPS

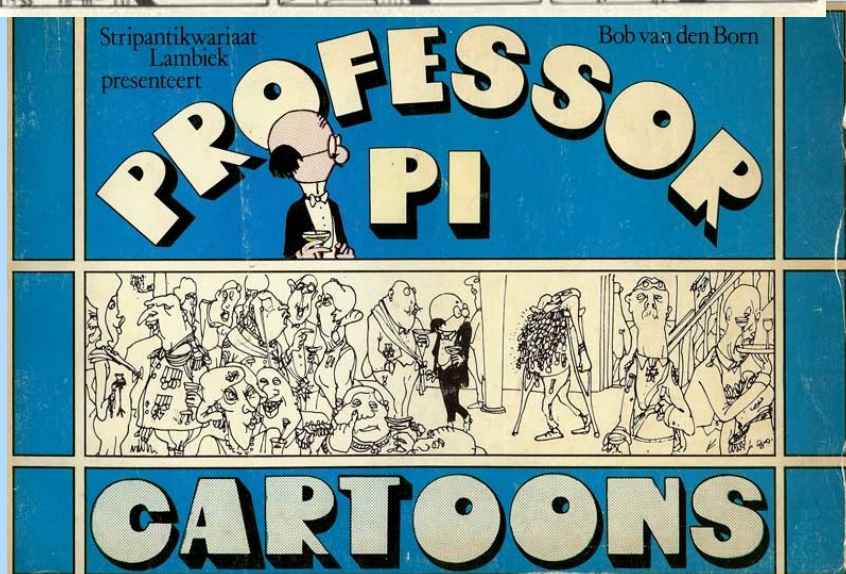
- *Professor Pi (Het Parool, Bob van de Born, 1955-1965)- 2929 strips*
- maatschappijkritische beweging: *Kabouter-strip, Stripje (1973)*
- Willem (Bernhard Willem Holtrop): *Billy the Kid, of hoe een eenvoudige jongen uit Texas de maarschalksstaf in zijn ransel vond en er mee op kruistocht ging(1968)*
- Peter van Straaten: *Bij Ons in het Dorp(1977)*
- Hans Grimm: *Dennendal: Apocalyps van de beginjaren '70 (1976)*

THEMATIEK

- veranderingen in de machtsverhouding tussen man en vrouw
- seksuele openheid
- vrijheid van drugsgebruik
- de rol van religie
- de kracht van consumptie en geld
- de problematiek van postkoloniale staten...

Professor Pi (Het Parool, Bob van de Born)

Dol en Mina (Nel van Beek- van Koten voor Het Vrije Volk)

Kabouter-strip

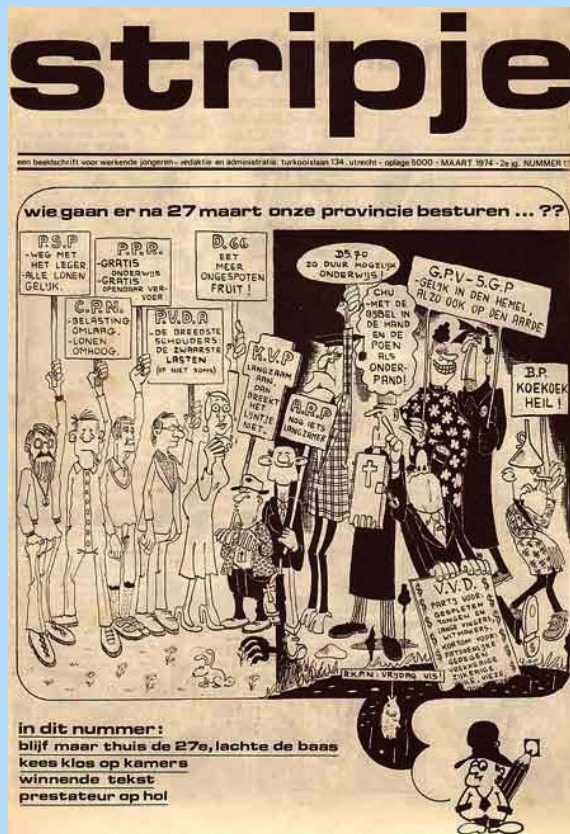
De Kolonel-Kabouter, 1971

Kabouter-strip, 1970

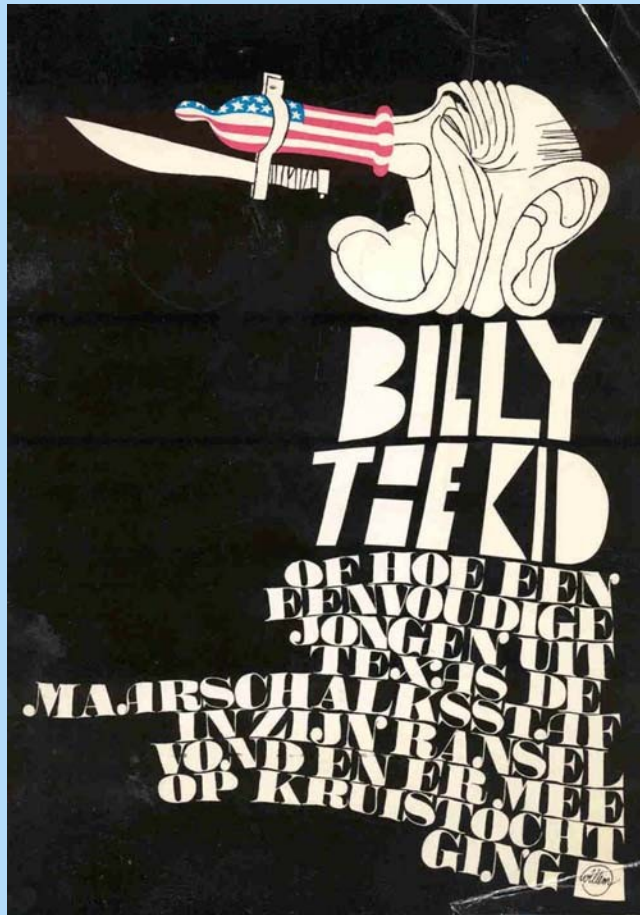
Stripje

Stripje, nummer 2, maart 1974

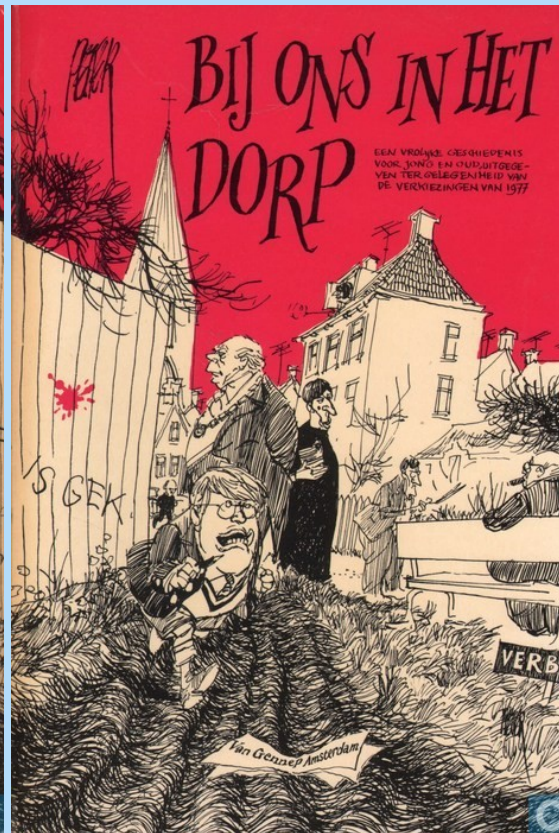
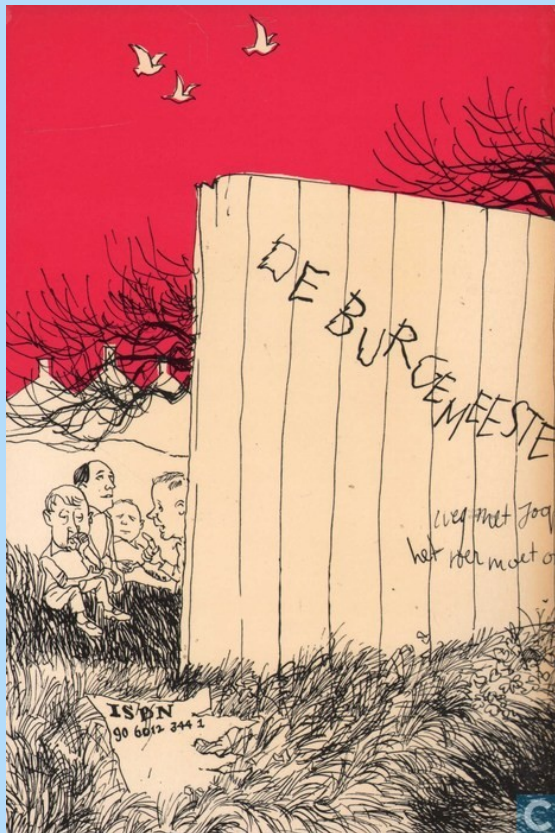
strip van Henk Groeneveld,
Stripje nummer 13, maart 1974

Billy the Kid (1968) van Willem

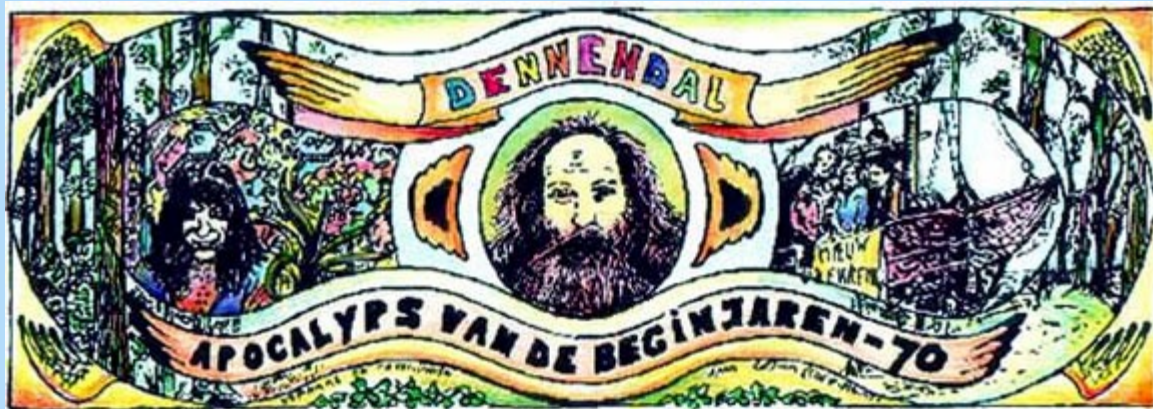

Peter van Straaten: *Bij Ons in het Dorp* (1977)

Dennendal: Apocalyps van de beginjaren '70 van Hans Grimm (1976)

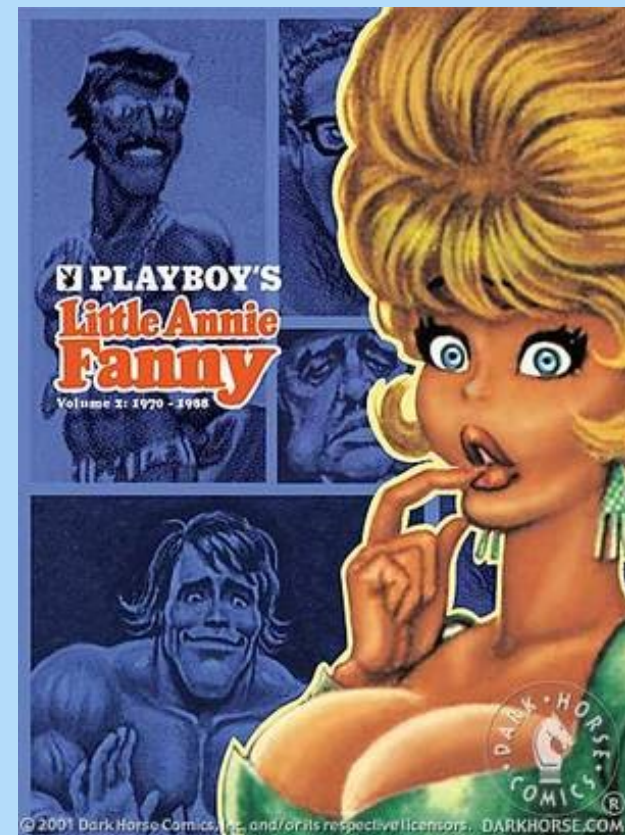
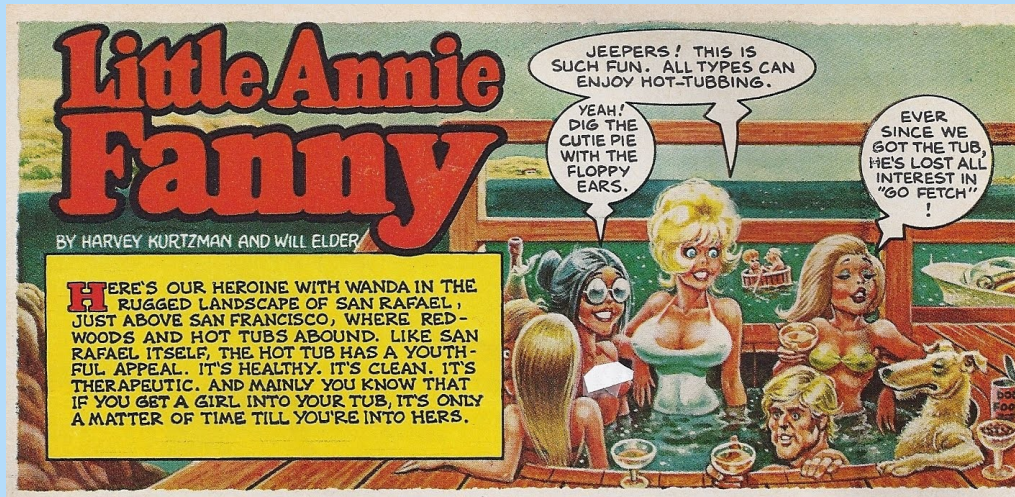
EROTISCHE STRIPS

- jaren 20: *eight-papers*
- 1962: *Little Annie Fanny* (van Kurtzman-Davis)
- 1962: *Barbarella* (Jean-Claude Forest voor *V-Magazine*), 1968: *Barbarella* (Roger Vadim)
- Guy Peellaert: *Les Aventures de Jodelle* (1966, in samenwerking met Pierre Bartier) en *Pravda la Survireuse* (1967, voor het tijdschrift *Hara-Kiri*)
- Thé Tjong-Khing & Lo Hartog van Banda: *Iris* (1968)
- pop-art & *engagement* (hippie)

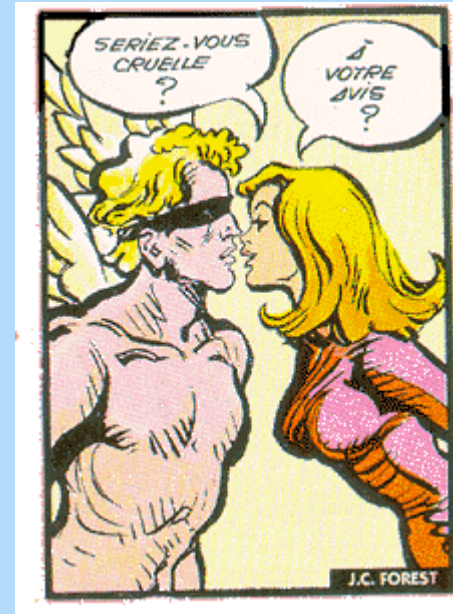
Little Annie Fanny

van Jack Davis and Harvey Kurtzman

Barbarella (1962)

À L'AIDE
ÉBRANLÉE PAR LES
FOUSSSEURS,
LA TOUR DU
SOMMET DE
LAQUELLE SE
TROUVE
BARBARELLA
SE DISLOQUE.

IL VAUT MIEUX ÊTRE SUR
LA DORÉ DE CETTE TAMPE
QUÉ SOUS SES GRÎTES...
MAIS SI JE LÔCHE...!
ADIEU BARBARELLA!

LE BIOLOGISTE Y
PREND D'AILLEURS
LUI-MÊME PLAISIR...
ICI, LA FAUNE COMME
LA FLORE SE PRÉSENT
ADMIRABLEMENT
AUX MUTATIONS...

MAUDIT STRICHNO
ET MALHEUREUX
CLOUDES, VICTIMES
DES FANTASIES DU
CHASSEUR ! LE
COEUR DE BARBARELLA
NE PEUT SUPPORTER
CETTE INJUSTICE...
ARRIVE UN MESSA-
GER DU TRIDENT :
LE CHASSEUR INVITE
LA JEUNE FEMME À
VENIR CHOISIR PARMI
LES FOURRURES DE
SA COLLECTION, UNE PIÈCE DIGNE DE
REMPLENER LES
VÊTEMENTS QUE SA
MÉSVENTURE
AVEC LES FOUS-
SEURS A MIS À MAL...

NY ALLEZ PAS ! C'EST
UNE BRÛTE VICIEUSE !
JE CROIS
QUE NOUS TENDONS
LÀ UNE OCCASION
DE LUI TENDRE
UN PIÈGE -
NE LA RATONS
PAS !... VOICI
MON PLAN...

PLUS TÂRD...
QUELLE JOIE
VOUS ME CHÈREZ
MON PETIT !
COMMENT
RÉSISTER
AU PLAISIR
D'ADMI-
RER VOS TROPHÉES
VOUS
DEVÉZ AVOIR
UNE COLLEC-
TION DES
PLUS
RARES !

MONSIEUR
STRICHNO
JE SUPPOSE
? VOUS M'AVEZ
SAUVÉ
LA VIE...
AH ! AH ! SI VOUS
VOULEZ, CHÈRE
MADAME, SI VOUS
VOULEZ... QUOI
QU'IL EN SOIT
NE CRIGNEZ
PLUS LES VILAINS
MONSTRES... LÀ OÙ
ILS SONT, LE
"TRIDENT" N'EST
PAS LOIN...

RARE ! AH ! AH !
QUELLE CHARMANTE
ENFANT VOUS
FÊTES !... MA
COLLECTION EST
UNIQUE !

NE SOYEZ PAS TIMIDE...
... SERVEZ-VOUS !
VOICI DE L'ÉCHINE
DE STRIULE, DE LA
PATTE DE FOUSSSEUR,
DE LA CRINIÈRE DE
MANAMON...

JE N'OSERAI
JAMAIS CHAN-
GER MES
HAILLONS
CONTRE CES
MERVEILLEUSES
FOURRURES

MES
HOMMAGES
CHÈRE
MADAME

L'IMMONDE
CÔNAILLE, S'IL
NE M'AVAIT
PRIS MES ARMES,
J'EN BOURBIS
FINI AVEC LUI

IL M'A SAUVÉ
LA VIE !
LA VÉRITÉ EST
BIEN DIFFÉRENTE
... VOUS AVEZ
FAILLI ÊTRE
VICTIME DE SES
SINIESTRES
CAPRICES

QUE VOULEZ-
VOUS DIRE ? IL
M'A TOUT DÉMÔNÉ
PAR INVENTÉ CES
MONSTRES !

PRÈSQUE...
ILS SONT EN TOUT CAS
CRÉÉS POUR QUE CE
FOU AIT LE PLAISIR DE LES
CHASSER. KILL Y
TRAVAILLE JOUR ET
NUIT, DANS UN LABO-
RATOIRE AMÉNAGÉ
AVEC LES DÉBRIS
DE LA FUSÉE.

C'EST EN DÉFINITIVE,
LA QUEUE DE MUR-
MELINE QUI A EU
MA PRÉFÉRENCE

À PRÉSENT
JE VAIS
VOUS
RÉVÉLER LES
SECRETS
DE
FABRICATION...

VOICI L'ANTRE DU
DÉMON ! LE LABORATOIRE
DE MON AMI KLILL.

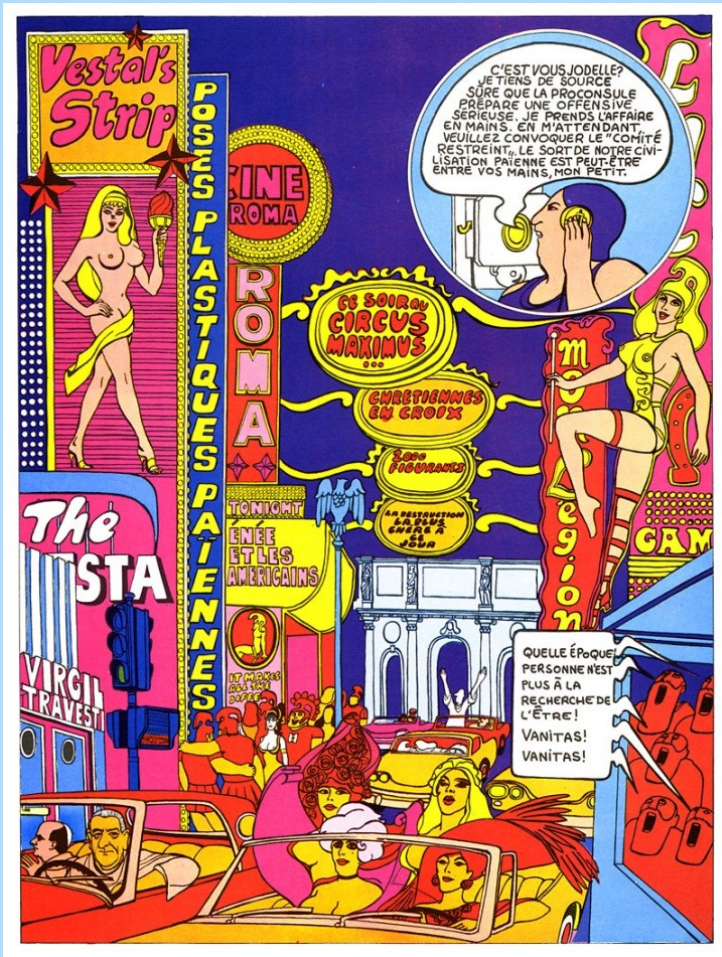
LE SYNTHOCÈRE
EST ADULTE,
STRICHNO...
ET À VOTRE
DISPOSITION !

Les Aventures de Jodelle (1966)

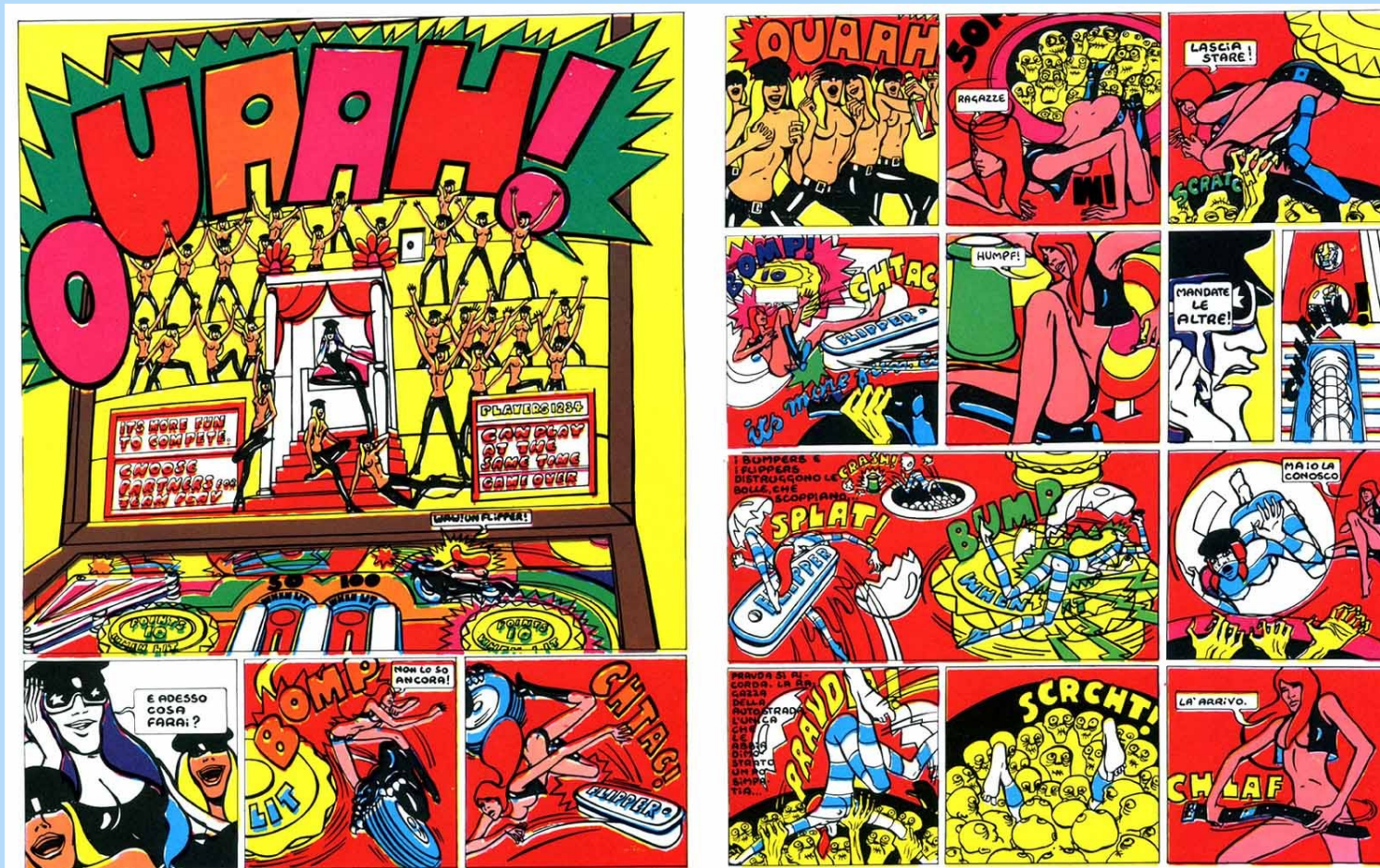

THE ADVENTURES OF JODELL

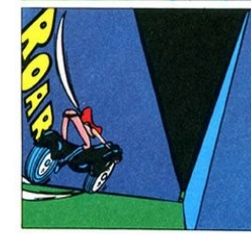
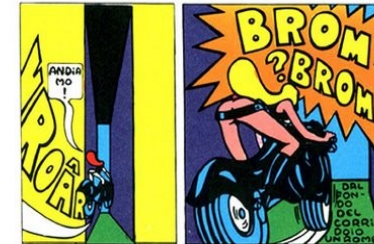
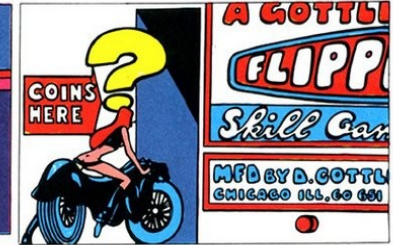
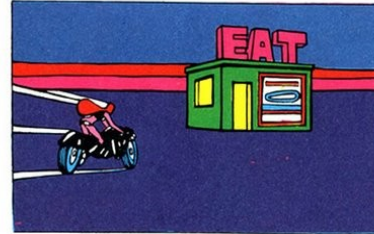
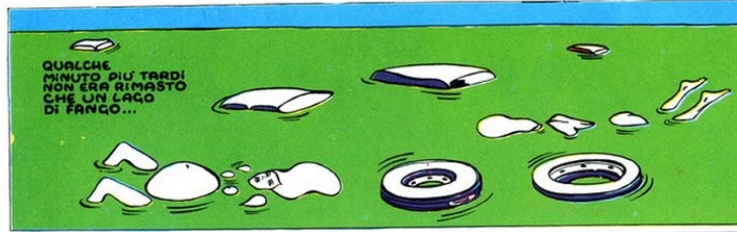

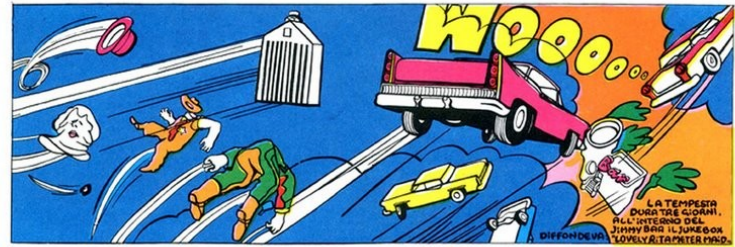
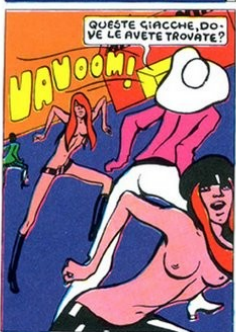
Pravda la Survireuse (1967)

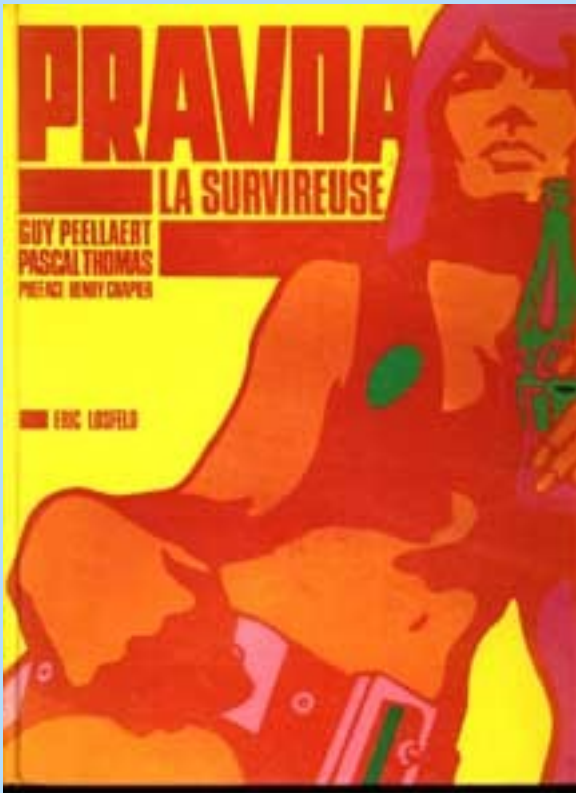

Iris (1968)

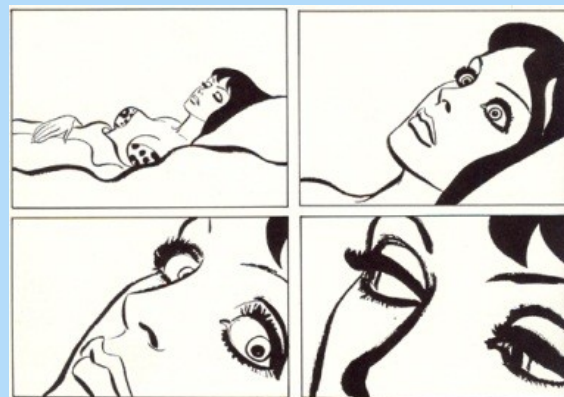

iris

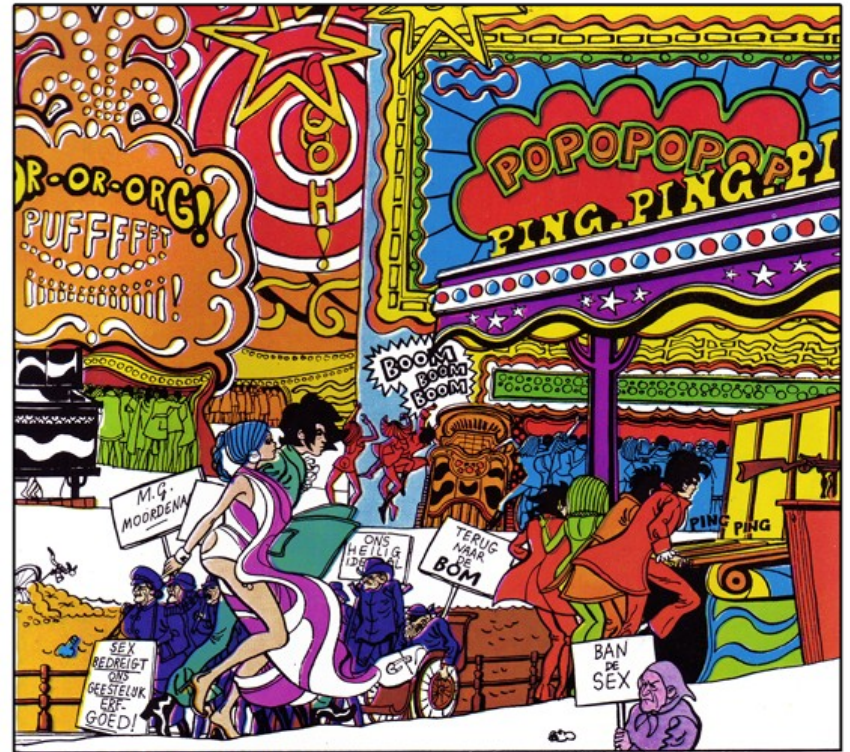
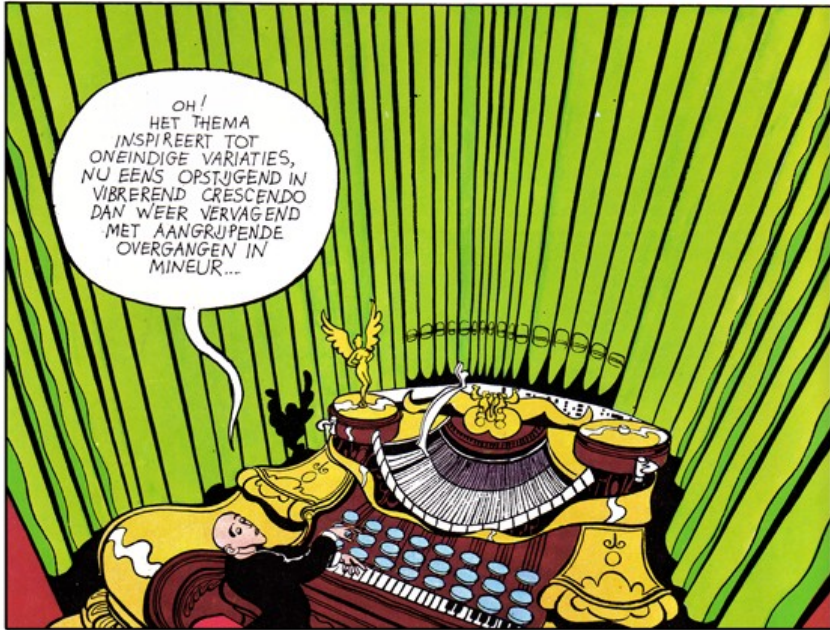
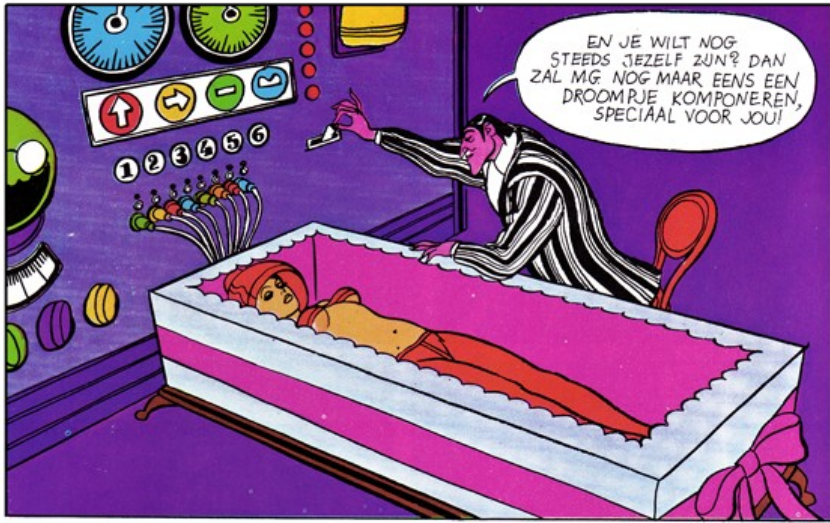
L.HARTOG VAN BANDA / THE TJONG KHING

DE BEZIGE BIJ

STRIPTIJDSCRIFTEN

- 1970- *underground* stripbladen: *engagement*, humor, erotiek
- *Aloha* (1969)/*Hitweek* (1965): Evert Geradts, Armand Stijnen, Harry Buckinx, Willem Egbert Bodéwes (Bill), Aart Clerkx, Peter Pontiac, Joost Swarte, Marc Smeets, Ever Meulen en anderen
- Joost Swarte: *Modern Papier* (1970) en *Tante Leny Presenteert* (1972-1974)
- Peter Pontiac, Aart Clerkx en Evert Geradts *De Vrije Balloen* (in 1974 opgericht, vanaf 1979 *De Balloen*) en *Gummi* (1977-1979)- *lifestyle* bladen (dood van *establishment*)

Hitweek/Aloha

hitweek heet nu: ALOHA!

veertiendaags

ALOHA alexander boersstraat 30 AMSTERDAM

020-792626

neem nu 'n abonne ment

ALOHA

95¢

ALOHA

95¢

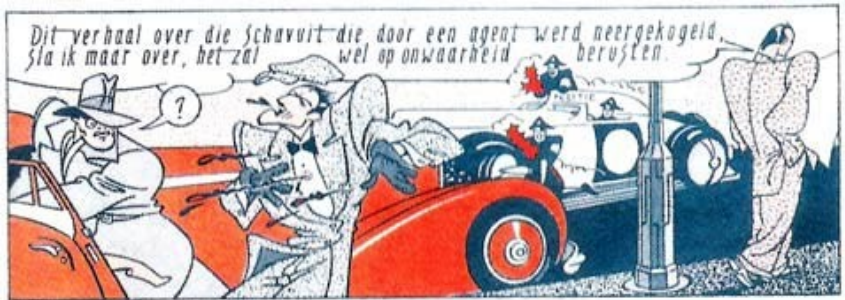
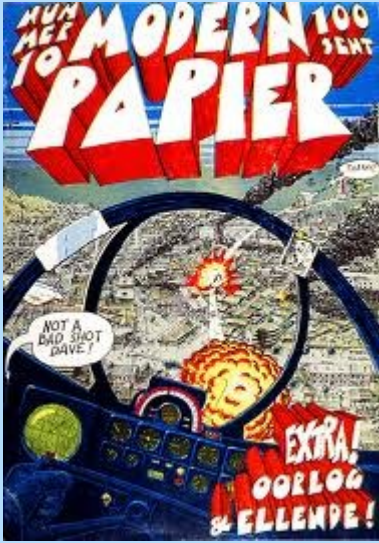
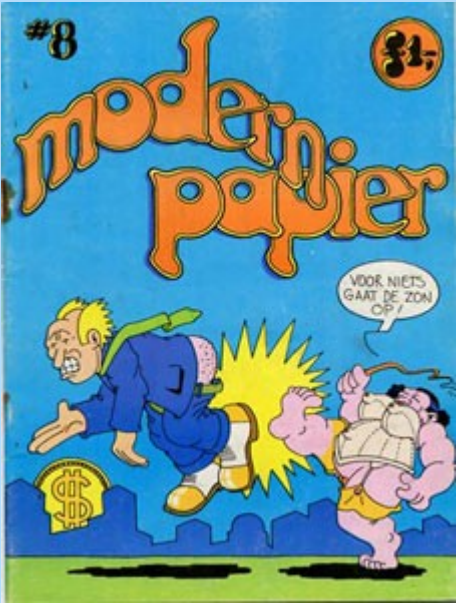
Laurie op bezoek bij EARTH & FIRE
WILLEN IN LOS ANGELES
ALOHA in de ETHER
DE KRANT steeds BETER
POPMUZIEK

ALOHA

46

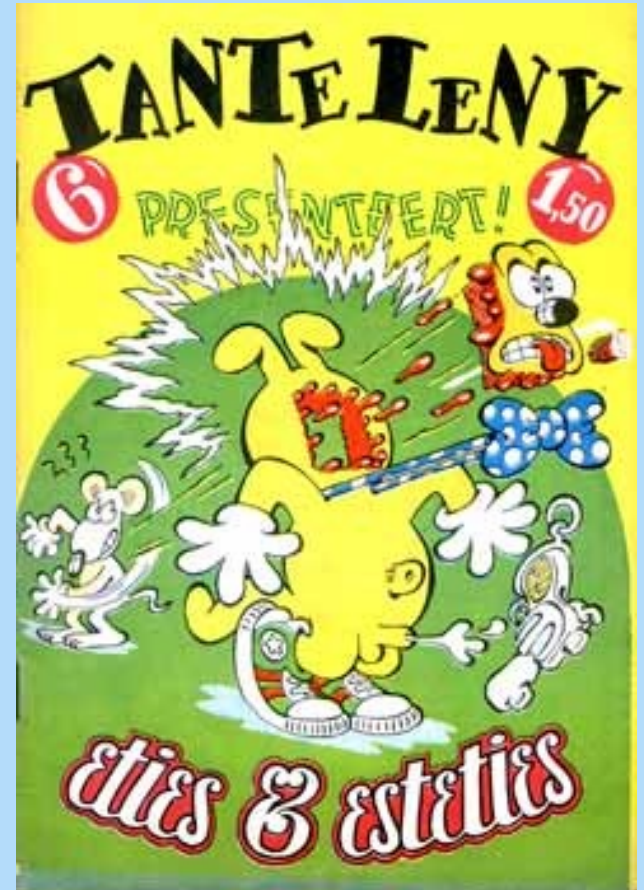
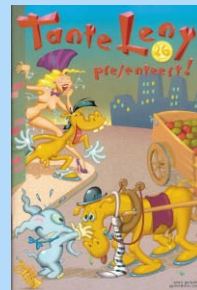
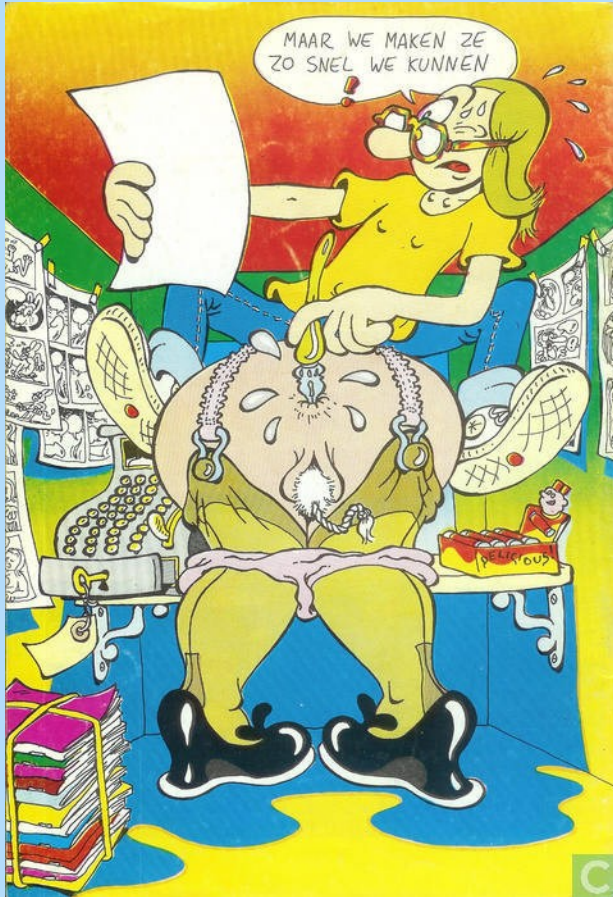
ME RRET

Modern Papier

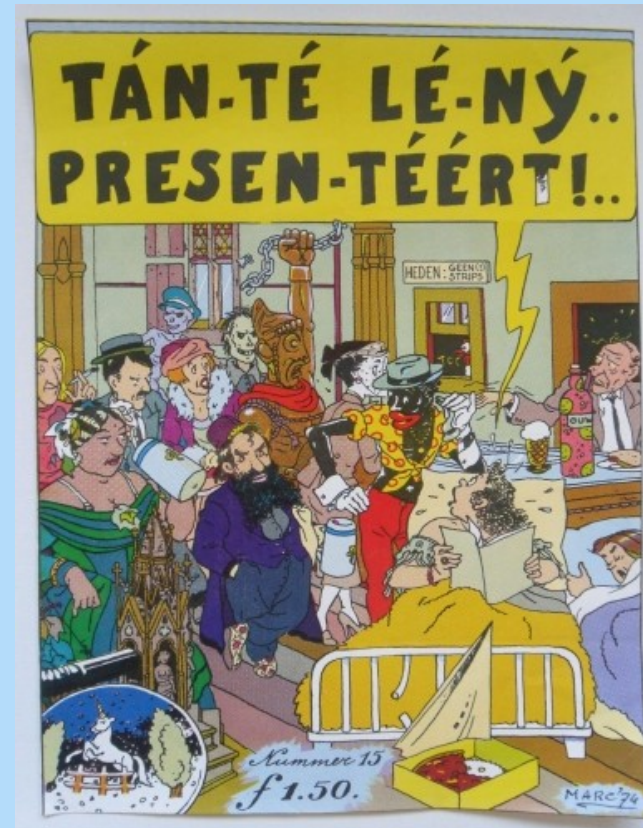
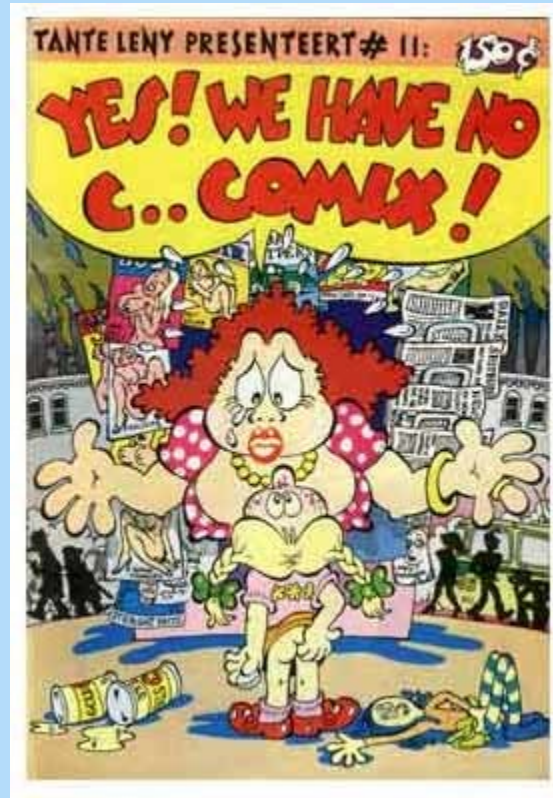

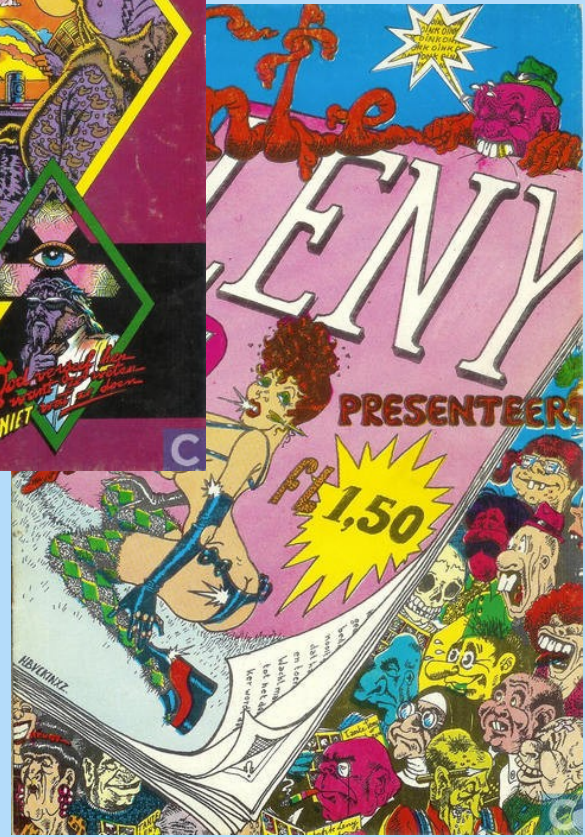
Tante Leny Presenteert

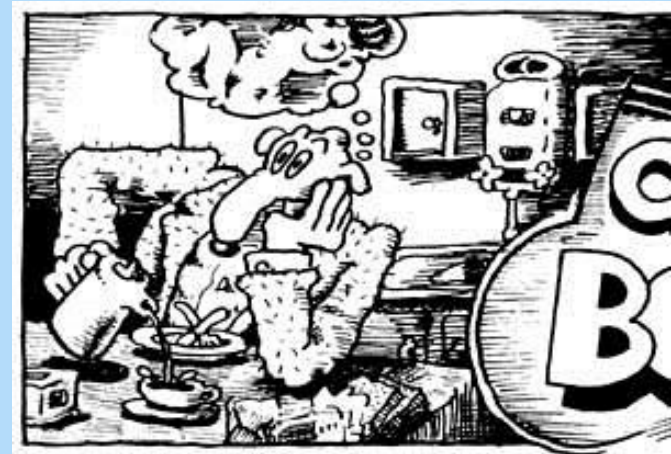

Auteurs

Evert Geradts

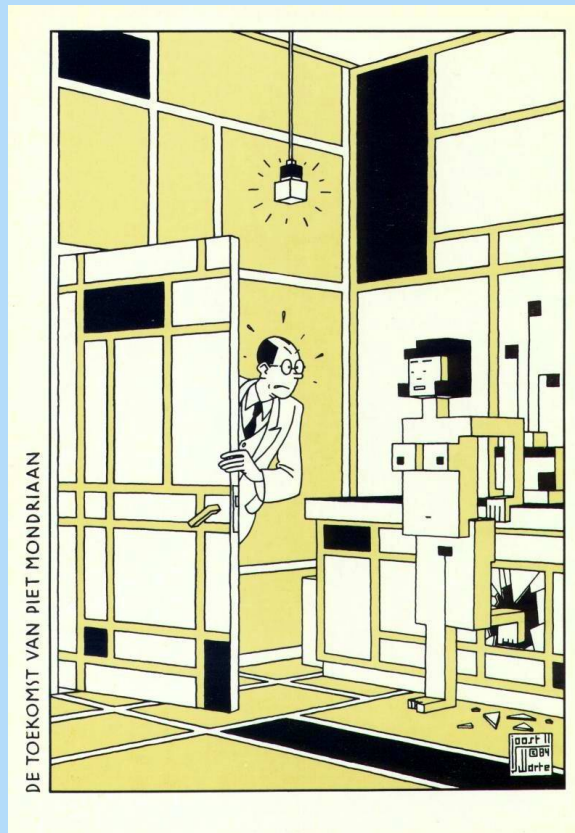

Aart Clerkx

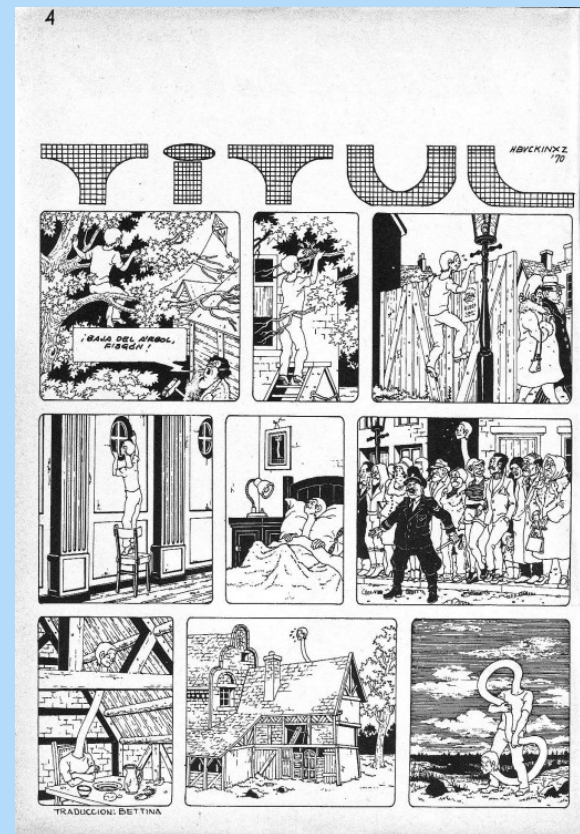

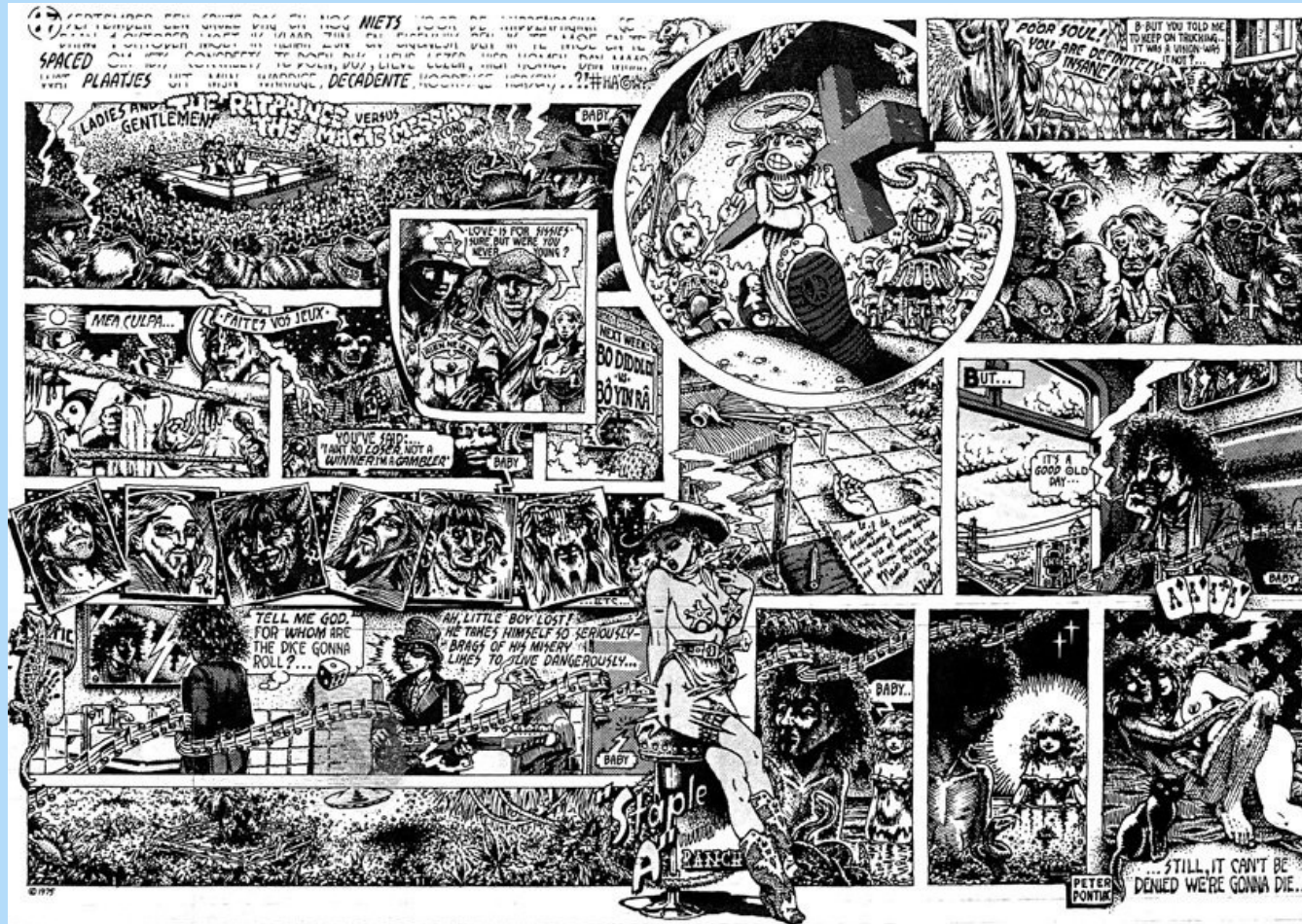
Joost Swarte

Harry Buckinx

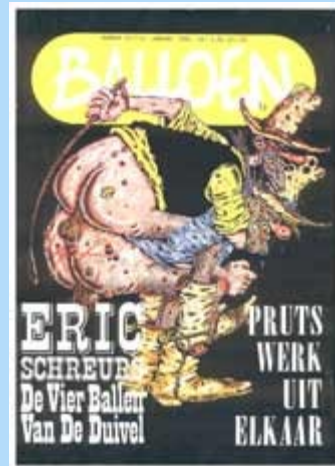

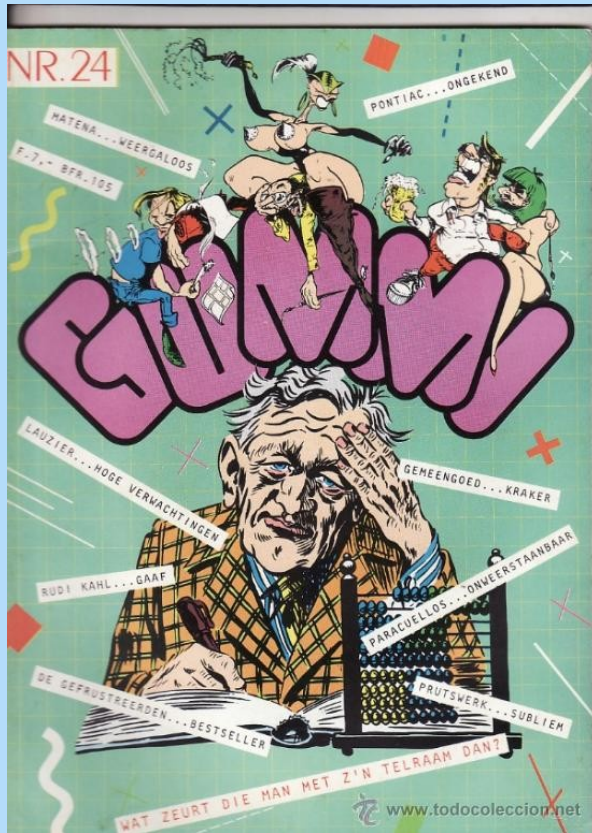
Peter Pontiac

De Vrije Balloen (De Balloen) en Gummi

Bedankt voor uw aandacht

VRAGEN?

